

Alte Drucke

**DE VITA IV||VENTVTIS INSTI=||TVENDA, MORIBVS-||QVE AC
STVDIIS || CORRIGEN-||DIS, || Opuscula diuersorum
autorum perquam || erudita, quæ uersa pagina ...**

Gryphius, Sebastianus

Lugduni, 1541

RODOLPHI AGRICOLAE PHRISII, DE formando studio, Epistola elegantissima.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150956

RODOLPHI

AGRICOLAE PHRISII, DE

formando studio, Epistola elegantissima.

RODOLPHVS AGRICOLA IACO

bo Barbiriano S. D. P.

EDI Colonia discedens literas
Ioanni Rinco, communi amico
nostro, quas tibi redderet: quibus
literis epistola tuae paucis, ut tum
tempus ferebat, et festinatio mea
patiebatur, respondi. Respondi
uerò eis quae et negotij minus
habebant, et te quoque certum habeo minoris fecisse: nam
quibus ego maluisssem, quaeque te magis expectasse scio,
prorsus tibi ut responderem, id temporis non uacabat. Scri-
bis suauissime Iacobe, idque optas, dari tibi facultatem degre-
dae mecum uitae, quo posses, id quod maxime cupis, uelut
ductu auspicijsque meis studia tua instituere atque formare.
Vellem equidem tantae mihi eruditionis, tam magni in li-
teris doctrinisque usus conscius essem, ut istud tam iure me-
ritoque deberes cupere, quam te scio uerè id, atque ex ani-
mo optare: hortarer te ut rebus omnibus relictis, quaecumque
uel utilitatis specie te deuinciunt, uel uoluptatum illece-
bris blandiuntur, eruditione studiaque, me duce sequerere,
et incisis omnibus, uel abruptis etiam uinculis, quibus

F 4 alligat

alligatus tenêris, prona præcipitiq; ad optima tenderes
uia. Facerem id non modo tua causa, cuius maxime &
deberem & uellem: sed & mea quoque, cum sperarem
tantum nominis opinionisq; apud multos consequi pos-
se, tantumque fuisse me plerisque persuasum iri, quan-
tum te monitis præceptioneq; mea factū uiderunt, quan-
tumq; fieri te posse exploratum habeo, & de te ingenij
uis, amor studiorum, naturæq; tuæ felicitas mihi promit-
tunt. Nunc cum ad nullam tantam spem mei uocare te
possim, quæ ullo incommodo rerum tuarum tibi sit redi-
menda, rebus ipsis pareamus oportet: utq; optabile nobis
esset, si unum aliquem in locum nos felicior casus contu-
lisset: sic hoc desiderium nostrum est nobis hac commoda
rerum tuarum conditione leniendum, & iucundissima
putanda, quæ optima sunt. Vt tamen interea præcepto-
ris apud te munere fungar, & per literas qua datur
ostendam, qua ratione tibi putem studia tractanda:
paucis, & quantum epistola capit angustia, quod opti-

Duo spectan-
da in formã-
dis studijs.

Genus stu-
diorum.

imum censeo, explicabo. In studijs formandis duo
præcipue spectanda crediderim: prius, quod studio-
rum maxime genus cuique sectandum sit: deinde qua
ratione quis in eo quod elegerit, plurimum efficiat.
De utroque, ordine dicam. Studiorum genus alteri ne-
cessitas uel rerum uel naturæ suæ assignat. Alter uolun-
tate suæ ad id quod optimum censet, sese adiungit. Vt
enim cui angustior res familiaris contingit, eas serè se-
quitur artes, unde promptissimum putat posse neces-
sitatibus suis præsidium se parare: ut etiam cui segnior
natura obtusior mentis acies est, si modo perdere nolit
operam

operam, ea sequi debet, non quæ maxime cupit, sed quæ
 rectissime potest: sic is cui facultatum uberior copia, &
 felicior ingenij uis tributa est, nimirum errabit, si non
 totis uiribus ad optima feretur, quandoq; ad summa per-
 tingere possit, malit inter secunda potius, tertia uel subsi-
 stere. Ergo ciuile ius alius, alius Pontificum sanctiones,
 alius medicinæ artem discendam sumit. Plerique etiam
 loquaces has & inani strepitu crepitantes, quas uulgo
 Artes iam uocamus, sibi uendicant, & perplexis dispu-
 tationum ambagibus, uel etiam (ut uerius dicam) eni-
 gmatibus diem terunt, quæ tot iam seculis nullum inue-
 nerunt Oedipodem, qui ea solueret, nec inuentura sunt
 unquam: his miseras adolescentium onerant aures, hæc
 subinde ingerunt, inculcantq; , & in plerisque melio-
 rem ingenij spem atque frugem in tenerioribus adhuc
 annis uelut in herba enecant. Laudo eas omnes: tamen
 plus certe laudaturus, si recte ordineq; tractarentur.
 Nec enim tantum desipio, ut solus damnum, quas tam
 multi laudant. Quid ni laudem uero? quibus uideam
 multos summas opes, amplissimos honores, autoritatem,
 famam, dignitatem consecutos, & quas certe uendibi-
 liores (ut Ciceronis uerbo utar) sciam, & planè fateor,
 alijs nonnullis quas steriles & iciunas uocant, ut quæ
 magis possunt animum explere quàm arcam. Si lucrira-
 tionem itaque ducis, habes ex illustrioribus illis aliquam
 quam sequaris, ut diues fias: dum tamen scias hanc lau-
 dem, ut contingit, tibi cum foeneratore fore commu-
 nem. Sin rectius credis, quæ honestæ sunt propter se ex-
 petere, & quas habes facultates, suffecturas putas mo-

destitue tue, quandoquidem immodestie, & quantumvis
 parue, nimie sunt: & quantumvis magnae, non suffi-
Philosophia. ciunt. Censeo ut ad philosophiam te conferas: hoc est,
 enitaris ut recte de rebus omnibus sentias, & quae sen-
 tis, commode ut possis cloqui. Sentire autem recte duplex
 est, proinde & duplex conditio rerum, quas inquiremus.
Moralis. Aliae nanque res ad actiones moresq; nostros pertinent,
 quibus omnis ratio uitae, recte riteq; degenda contine-
 tur, quam philosophia pars ea quae moralis uocatur, tra-
Philosophia dit. Huius prima nobis & praecipua habenda est ratio.
unde petenda. Haec autem est petenda tibi non modo à philosophis qui
 literis eam tradidere, ut sunt Aristoteles, Cicero, Sene-
 ca, & si qui sunt alij, uel Latini, uel Latine ita redditi,
 ut digni sint qui legantur: sed ab historicis etiā, & poe-
 tis & oratoribus: quoniam ij, & benefacta laudando,
 & quae contra facta sint uituperando, non docent qui-
 dem, sed quod efficacissimū est, exemplis propositis, quae
Sacrae literae recte, secusue fiant, uelut in speculo ostendunt. Per haec,
 gradus ad sacras literas faciendus est, & ad illarum
 praescriptum dirigendus uitae nobis ordo, saluberrimisq;
 illis ducibus de nostra salute credendum. Reliqua omnia
 aliorum tradita, plus minusue erroris, tamen habent
 admistum aliquid. Neque enim contingere potuit eis
 ut rectum & nulla aberrantem parte cursum uitae insti-
 tuerent, qui, quis esset uitae propositus finis aut nesci-
 rent, aut ueluti per nubem spectantes suspicarentur, di-
 cerentq; constantius quam crederent. At sacrae literae,
 tam longe ab omni errore remotae, quam qui eas tradi-
 dit Deus: haec sunt quae solae nos certa, solida, rectaq; du-
 cant

cant uia, quæq; omni discussa caligine, sequentem se non falli, non excidere, non usquam aberrare patiantur.

Sunt & aliæ res, quarum cognitio magis ad ornamentum animi nostri, honestamq; uoluptatem, quam ad necessarium utique usum pertineat: cuiusmodi est omnis disputatione de natura rerum, multiplex certe uariumq; negotium, & multipliciter quoque à multis summo ingenio facundiaq; uiris tractatum: quæ ut non necessaria sit ad boni uiri mentem formandam, effingendamq; non parum tamen contulerit, uel eo quòd ubi hæc cura perquisitioq; rerum bona fide sibi cuiusque uendicauerit animum, nullum sordibus uilibusq; curis locum relinquit: deinde quòd docet contemnere, atque pro nihilo putare ea, ad quorum conspectum uulgi stupet, per quorum possessionem etiam cis qui felices putantur, misceatur, quando ostendat quàm uanis omnia futilibusq; consistant causis: dicatq; nullam rerum naturæ posse perniciem contingere maiorem, quàm si omnes eius uel sordidissimæ partes tales fiant, quales nunc sunt aurum, gemæq; quibus publica humani generis insania, summum esse pretium uoluit. Postremo, quia quando intelligimus hac monstrante, fragilis huius caduciq; corporis nostri habitum, omnibus casibus obnoxium, discimus omnem curam nobis ad animam esse transferendam, hancq; excolendam, in qua nulla nobis opera frustra aut peritura colatur, quippe in quam quicquid collatum sit, immortale sicut ipsa est, æternumq; sit mansurum. Transeo multa: neque enim epistola esset, sed uoluminis opus omnia complecti, quæ in hanc possent

Philosophia
naturalis.

2

modum
quod
modum

possent sententiam dici: hoc satis est ostendisse, quod tute minime ignoras, dignam hanc partem esse studiorum, in qua uiri boni mens elaboret. Nec ego aditum tantum, primaq; initia harum artium percipere te uelim, quod nunc uulgo in scholis fieri uidemus, quodq; tu pridem cum magna laude pulchre prolixeq; prastitisti: sed res ipsas attingendas censuerim, iam terrarum, marium, montium, fluuiorum situs & naturas, gentiumq; in his mores, terminos, conditionem, imperia, uel accepta uel prolata: iam arborum herbarumq; uires quas Theophrastus: iam animantium historiam, generationem, partes, quas Aristoteles literis mandauit, perquirendum. Quid dicam? quae de re rustica tractata sunt? quidq; de medicina? alius rem militarem, alius architecturam, alius pingendi fingendiq; rationem conscripsit: quas artes tametsi non sum nescius, non intra eam partem disciplinarum claudi, quae rerum naturam scrutatur, tamen quia cognatae sunt illi & ab eisdem fere prodeunt fontibus, non est quod nunc in eo magnopere sim sollicitus, quando ad eundem ordinem redigendas putem. Haec ergo omnia quae dixi, & ad mores nostros, & ad rerum naturam pertinere, ex eis discenda tibi sunt autoribus, qui rebus cognitu dignis, clarissimum eloquentiae lumen addiderunt: ut una opera & rerum notitia tibi, & (quod post eam proximum feci) commode eloquendi ratio contingat: qua quidem de re scis multa a summis uiris tradita esse praecepta. Quod tamen ad corruptam institutionem loquendi emendandam pertinet, quam pueri in scholis accipimus. Huius mihi

Qua ratione
corrupta loque-
di institutio e-
mendari possit.

mibi admonendus uideris : fac suspectum tibi sit quicquid hactenus didicisti, damnes omnia, atque abijcienda putes, nisi meliorum autorum testimonio, & uelut decreto rursus in eorum mittaris possessionem. Præterea quicquid apud emendatos autores leges, utilissimum fuerit id ipsum quàm maxime proprijs & idem significantibus uerbis reddere uernaculo sermone : hac enim exercitatione assequeris, ut quoties dicendum tibi aliquid, scribendum uel fuerit, quando concipiendis uerbis apud animum tuum sese, quò natura fert, uernaculus sermo protulerit, statim quoque Latina uerba iam pridem illi hoc usu accommodata sequantur. Ad hæc quoq; si quid scribere uoles, optimum erit id ipsum quàm plenissime rectissimeq; patrio sermone intra animum tuum formare: deinde Latinis purè, proprièq; id significantibus explicare: sic fiet ut omnia aperte & quàm maxime plene dicantur. Omnes enim si quid in dicendo est uitij, facillime in eo perspicimus sermone, ad quem sumus nati. Et si quid uel dilucide parum, uel breuius quàm conueniat, uel contorte nimium, nec satis cum re proposita coherens, dictum fuerit, in eo sermone expeditius annotabit quisq; quem notissimum habebit. Postremò, ut hunc locum concludam, quicquid eris scripturus, des operam ut quàm purissime id recte tantum, Latineq; inter initia eloquaris. Ornate dicendi posterior erit cura: quod contingere certe, nisi sana & integra sit oratio, non potest: euenit enim eloquentiæ quod corpori, in quo si non omnia membra sint suo quoque loco disposita, si sint à recto habitu detorta, si magnitudinis suæ modum

Quomodo mul-
tū fructus ē stu-
dio quis adipi-
scatur.

Lesio diligit.

dum egressa, frustra illi circundederis ornatum: pugna-
bit enim cum ornamentis suis corpus, & illustriorem
deformatem eius decor externus faciet illi compara-
tus. Sed de hac parte, quæ tibi studia potissimum sectan-
da putem, hætenus. Reliquum est ut dicam, quo pa-
cto plurimum in studijs fructus consequuturum te cre-
dam: alius aliter fortasse, Ego ita sentio: Quisquis in
percipiendis doctrinis cupiet dignum aliquem laborum
fructum adipisci, illi tria esse præcipue præstanda: ut
planè, recteq; percipiat quod discit, ut fideliter quod
percepit contineat, ut & ex eo aliquid ipse deinde pá-
rere proferreque ualeat. Primum diligentis lectionis est
opus: secundum fidæ memoriæ: tertium assidue exerci-
tationis. In lectione id conandum in primis est, ut id
quod legimus, quàm maxime fieri poterit, intelliga-
mus, & penitus habeamus perspectum: nec rem tantum
quæ traditur, sed & uerborum in disertis autoribus
uim, proprietatem, structuram, ornatumque perspicia-
mus, quis decor, quod pondus sententiarum, quæ uis
explicandi & res reconditas proferendi uerbis, & uelut
in lucem conspectumque protrahendi. Nec tamen istud eo
pertinet, ut si uel per se obscurior, uel nobis ignotus oc-
currerit locus, statim resistendum illic, nec progredien-
dum ultra putemus: aut (quod nonnulli) statim proij-
ciamus librum, damnemusque studia, & ingenium nostrum
depletemus.

DILIGENTIA enim, nō indignatione ad profectum
est opus. Transeundum ergo, si quid crit ubi intellectus
non possit erui, & in aliud reseruandum tempus, do-
nec

nec uel homo, uel liber nobis contingat, qui id aperiat, uel alia lectio (quod crebrum est) doceat: dies enim (quod dicere soleo) diem docet. Quod si Quintilianus inter uirtutes grammatici numerandum putauit aliqua nescire: quanto magis nobis, ut non dicam necessarium, saltem cum uenia erit nonnulla ignorare? Nolim tamen uideri cuiusquam desidia patrocinium me his commemorandis parare: nam contra, uideor mihi nullare alia cuiusquam studium posse uehementius accendere, quam si ostendam ipsam sibi lectionem aperire uiam, & omnem legendi laborem legendo superari. Proximum est, ut memoria firmiter quod accepit, asseruet. Constat

Memoria.

autem memoria in primis natura: ea tamen adiuuatur arte, quam alij quidem aliter tradidere, sed sic tamen ut summa rerum eodem fere redeat. Eam artem duobus maxime uisibus accommodam arbitror: aut enim subito dicendum est, & maior aliquis rerum numerus commemorandus: in quo periculum adeundum est, ne uel ordine uel numero destituamur: ut quum legati apud principem, aut senatum aliquem, uel proponimus petita nostra, uel partis aduersae cogimur respondere postulatis, tunc certe ob hanc artem commodissime praesidium petetur: aut quando exercere memoriam uolumus, id hac uia facile & quam minima molestia facere licebit: quod sane ad memoriam firmandam utilissimum esse & Quintilianus autor est, & rei usus, si quis experiri uolet, expedite docebit: si quod aliud enim, memoria uel maxime est, quam creber usus auget, quamque incuria negligentiaque destituit. In ijs

uero

uero quæ perpetuo animo nostro cupimus habere, optimum contenderim esse, quam intentissima cura primum complecti ea, deinde quam creberrime ab animo nostro reposcere, & subinde admonendo eum ad fidem præstandam: cogere postremo ut animo uacuo, & quantum datur ab aliarum curarum turba otioso id agamus: quod quidem in actionibus omnibus & negotiis quicquid id est quod ulla parte nostri fieri debet, exploratum est, ut nemo pluribus æque sufficere possit. Ingenium certè id est, quod ubi intenderis, ut inquit Sallustius, ualet: quod ei in multas deducto curas, contingere minime potest.

Quo pacto ex his quæ didicimus, ipsi aliquid excudere possimus.

Tertium est, & quod proposueram postremum, quo pacto ex ijs quæ discendo percepimus, ipsi excudere aliquid, proferreque ualeamus, ne uel studia nostra apud animum segnia, & (ut ita dicam) sterilia reponantur, sed quod semina solent in terra condita, fructum aliquem uberiorum cum fecore profundant. Amplius copiosusque est hic locus, & dignus, qui pluribus diceretur, quemque ego aliquando exactiori cura mihi puto dicendum, quando hic præcipuus esse uidetur longi laboris, sollicitudinisque in studia collata fructus. Quod si nihil ipsi ad posteros mandare poterimus, nihil extra ea quæ didicimus, ad præsentem proferre: quid tandem inter librum & nos intererit? nisi quia liber quidem ea quæ semel in illum congesta sunt bona fide semper seruat, redditque: nobis, ut quæ accepimus, continere possimus, iteranda sunt toties, & subinde in animum inculcanda. Complectitur sane locus hic duo: quorum utrumque per se, quando sit magnum, coniuncta certè plurimum in studijs laudis merent

merentur. Horum alterum est, ut quæ didicimus, in usum prompta habeamus, & ubicunque res postulat, parata. Plerosq; enim uideas, qui quando multa didicerint, multorum habeant memoriam: ubi proferendum tamen sit aliquid eorū, nihil succurrat eis, nihil queant meminisse, adeo sciunt quidem, sed id ipsum scire se nesciunt. Alterum est, ut ex eis quæ accepimus, ipsi præter hæc inuenire aliqua possimus, & conficere quæ nobis asseramus, nostraq; esse queamus affirmare. Duo sunt autem quæ præcipue huic parti profutura crediderim. Horum unū est, ut certa quædam rerum capita habeamus, cuiusmodi sunt uirtus, uitium, uita, mors, doctrina, ineruditio, beneuolentia, odium, & reliqua id genus, quorum usus ferè communis ad omnia, & tanquam publicus sit, hæc crebro iteremus, & omnia quæ didicimus, quantū fieri potest certè quæcunq; discimus, ad ea redigimus, ut repetendis capitibus illis, ea quoq; quæ ad ea redeimus, repetantur. Sic fiet tandem ut omnia quæ discimus, certa nobis præsentiaq; & propè sub conspectu maneant. Poterit autem persæpe uel exemplum unum, uel una sententia, in multa capita conferri, ut quod de ui illata Lucretie apud Liuium est, primum de pudicitia, quanti scilicet ea facienda sit, cuius damnum Lucretia morte putauit pensandum: post de pulchritudine, quantorum malorum ea sæpe sit causa, quantum etiam pudicitia ab ea periculi sit: iam de morte, ut ea mala non sit habenda, quam Lucretia impudicæ uitæ prætulerit: hinc de libidine, quas clades, quæ bella ea mouerit, utq; etiam ingentia mala magnorum sæpe bonorum præbeant causam,

Loci communes.

Exemplū ex historijs.

G

quando

Sententia. quando ex eo scelere populo Romano sit libertas quaesita. Sententia itidem diuidetur: ut, Est uirtus placitis abstinuisse bonis: ad uirtutis caput ducetur, dicit enim: Virtus est placitis bonis abstinuisse. Ducetur ad caput boni. Non omnia bona expectanda esse, quoniam placitis bonis abstinuisse, est uirtus. Ducetur ad caput abstinentiae, Quia abstinuisse plus bonis, est uirtus.

Collatio uerborum inter se. Secundum quod huic parti adiumento erit, id est, ut in ijs, quae discimus, diligenter pensimq; uerba omnia cōferamus inter se, & latiori quodam tractu explicemus. Sumamus exēpli gratia quod apud Vergilium est, Optima quaeq; dies miseris mortalibus aui, Prima fugit. Primum, optima inquit, qualia sunt putanda bona humana, quando optima prima sint, eaq; nedum abeant, sed fugiant, & semper peiorum expectatione torqueant: quae etiam duriora uideantur, necesse est, ex meliorum quae praecesserunt, comparatione. Sequitur, dies aui, id est, uita nostra: ea quam parui est facienda, si fugax est, & optima protinus initio, uelut id in flore cōsumitur. Quae potest autem esse felicitas in uita, quando qui fruuntur ea, mortales nedum, sed & miseri sint? Hinc iam, miseris mortalibus: quid ni miseri, quorum talia bona sunt, talis est uita, quiq; morti obnoxij sunt? Postremum est, prima fugit: prima ergo nondum usu cognita, non ulla perfunctione possessa, ut semper quae sequitur, quando uis forte per se bona, tamen melioris collatione dura uideatur. Fugit etiam, non dimittitur, non abire iubetur: quam fallax ego, quam incerta, quam nequaquam nostri iuris aut arbitrij est. Quod si quis latius ista & per omnes locos

locos dialecticos fuderit, quatenus cuiusq; natura capax
 eorum est, ingens utiq; copia, & ad dicendū & ad inue-
 niendum se præbebit: quod quomodo sciendū sit, maius
 est quàm ut epistola id capiat, & copiose est à me ea de
 re in sex libris eis, quos de inuentione dialectica scripsi, Sexlib. Agri
 disputatū. Quisquis ergo prius id recte & cum cura tra- cola de inue-
 ãtauerit, præsertim si rationē dialecticæ inuentionis illi tionedialecti
 adiunxerit, ingens illi, paratissimaq; de omni ferè propo ca: quorum
 sita re, differendi facultas continget: modo ea res illa ex tres solum
 parte ad eas pertineat, quas didicit, artes. Hocq; pacto extant.
 ueteres illos professores artium, quos Græci Sophistas,
 id est doctores uocabant, exercuisse deprehendo, quantū
 ex Aristotele, & Platone conijcere licet, atq; ad eam eru-
 ditionem promptitudinemq; dicendi peruenerunt, ut de
 qua re audire quis uellet proponi iuberent, dicerentq;,
 quandiu, quantumq; uideretur de eo, quod esset propo-
 situm. Sic Gorgias Leontinus primus tam audacis cœpti
 autor, sic Prodicus Chius, sic Protagoras Abderites,
 atq; Hippias Eleus, & instituti, & alios docuere. Ad
 id quod secundū feci, multum iudicij parabit in ijs, quæ
 discuntur, & nouas argumentationes, nouasq; senten-
 tias, aut ueteres, sed quibus noua faciēs sit inueniet: estq;
 eiusmodi, ut si stylus ei addatur, statim exercere eloquē-
 tiam possit, & ad bene dicendū aditum parare. Sed hæc
 hætenus, ut pro rerum conditione, pauca: ut pro modo
 epistole, nimis multa. Vt enim Demetrio Phalerio uisum
 est in libro, quem περί ἑρμηνείας, id est, de explicatione,
 scripsit: epistola quæ grandior facta est, non tam episto-
 la dici debet, quàm liber, cuius initio sit salus ascripta.

Verum id utcunq; æstimari poterit, hæud ponam equidẽ in magno discrimine. Mihi statutum est aliquo modo, quocunq; possum, studia tua iuuare : quod ipsum si non potero ostendere, tamen ut me uoluisse intelligas : quod uoluisse, ut in multis quæ effectum exigunt, parum est, ita in amicitia, cui pro effectum est animus, tale est, ut nihil plus exigi, nihil maius præstari possit. Veni Heidelbergam (ut de meis etiam rebus certiore te faciam) postridie Calendas Maij : excepit me Episcopus dominus meus benigniter, & omnibus humanitatis bencuolẽ

Rhod. Agri. tieq; officijs cumulatifime prosequitur. Vide ineptiam
Hebraice didicit. meam quæso, uel ut uerius dicam, stultitiam: constitui dicere

Hebraicẽ, tanquam non satis temporis & operæ in pauculis ijs Græcis, quas scio, mihi perierit. Consecutus sum præceptorem quendam intra paucos annos ad fidem nostram cõuersum, cui Hebræi etiam in omni laude eruditionis disciplinarumq; suarum primas deferrebant, & quem præcipue solebant doctoribus nostris opponere, si quando ad disputationem de fide uocarentur: hunc Episcopus mea causa domi suæ alendum suscepit: experiar quantum potero : spero fore, ut aliquid efficiam: & forte uel ob id ipsum efficiam aliquid, quod spero. Ioannes Rincus narrauit mihi acerbiorẽ casum tuum, quem pertulisti ea parte qua minime uoluisses scio : dolui, nescio an uicem tuam, an illius improbitatem, dolui tamen : & elegis, aptissimo talibus querelis carmine, dolorem tuum prosequutus essem, si modo tam quietus animo completusq; fuissẽ : potuissẽ ad scribendum aliquid cõegisse manus aut mentem. Oro remitte ad me aliquid

quid ex ijs quæ ad canendum composuisti, sed quod ac-
curatum sit, & cum laude ostendi uelis: habemus &
hic cantores, apud quos crebram mentionem tui facio:
eorum magister I X & X I I. etiam uocibus canendos
modulos componit, sed nihil suorum audiui, quod tribus
aut quatuor uocibus caneretur, quod magnopere place-
ret mihi: nec ego tamen animum meum iudicij loco pono:
potest enim fieri, ut meliora sint, quàm ego possim intel-
ligere. Vale, & me amantissimum tui persuade. Saluere
iubeas meo nomine ornatissimum doctissimumq; uirum
Magistrum Ambrosium Dinter, Nicolaum item Hagam
nostrum, humanissimum uirum Magistrum Iacobum
Crabbe uicinum tuum. In primis uerò toto animo dedi-
tissimum tibi Ioannem Rincum suauissimum adolescen-
tem meis uerbis saluta. Versiculos quos ad te misi, postea
recognoui, deprehendiq; in Anna matre tres aut qua-
tuor mendas, quòd uitio impressorum permutatæ sunt li-
teræ: eas castigauit, dediq; ea gratia hunc ad te codicem,
ut & huius, quod apud te est, emendes: hunc autem cum
literis da operam, ut reddantur Adam Iordano Canonica
co regulari ad sanctum Martinū Louanij. Iterum opta-
tissime uale. Datæ Heidelbergæ, V I I. Idus Iunij, Anno
D. L X X X I I I I. Diligenter me & loquacissime fac
de omnibus rebus tuis certiolem per hunc ipsum, qui has
tibi reddet.

F I N I S.

G 2

Decor